

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre külföldre:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.		Egy évre . . . 16 kor. — fill.	
Fél évre . . . 5		Fél évre . . . 8	
Negyed évre . . . 2 . . . 50 . . .		Negyed évre . . . 4	
Egy óra . . . 1		Egy óra . . . 1 . . . 70 . . .	
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos betű sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosabban. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

A műveltség hatása.

«Az erkölcsfejlesztés a művelődés gerincze, mert ez teszi vérkeringéssé a kötelesség tudást, melynek révén belső szükségé válik egyfelől a hazaszeretet, mint a földi kötelességek főszakramentuma, másfelől az istenszeretet, mint a földi viszonytalanságoknak a legfőbb vigasztalója.»

Ezt a jelentős mondatot Bartha Miklós írta egyik vezércikkjében. Hogy mennyire igaz van, kitűnik abból, hogy az olyan egyén, a kiből nincsen erkölcsi tartalom, az nincsen áthatva a hazafiság erényétől s mint valami nemzetközi lény csak konkubinitásban él hazájával.

Rége óta a honsz retet zsolozsmái töltötték be a levegőt, most a vallásfelekezeti surlódások tévesztik meg a nemzeti vezéreszméket.

A nemzet nagy többsége ugyan kibontotta a liberális zászlóját és egyelőre le is lohadt a felekezeti szennvedély tüze, de újabb időben sajnos kell tapasztalni, hogy a vallásfelekezeti választó falakat épít az emberi és polgári erények rovására.

Legyünk azért résen s ne engedjük, hogy a társadalmi béke bomlásnak induljon. Akik hazájukat szeretik, legyenek testvérek, akármelyik egyházban imádják is az Istent.

Hazánkban tizenegy vallásfelekezet lakik. Ezeknek mindegyike nyögött már rabláncokban és most midőn a szabadság verőfénye érlelte meg a magyar hirtet és dicsőséget s a mikor erős nemzeti érzéstől kellene duzzadnia a közszellemnek, akkor üti fel a fejét a felekezeti szűkkeblőség.

A nemzet jobbjai sorakozzanak azért és ne engedjék megbontani a társadalmat és felekezetre tagolni, s ha nem is lehet egységes a mi vallásunk, legyenek egységesek reményeink, elhatározásunk, hazánk szenvedéseinek emléke, nemzetünk jogainak a tudata s a fajunk jövőjébe vetett hit.

A műveltségnek hódító és varázs ereje van. A műveltség számtalan csodát művelt már a földrázó viharok romjain és megtestesítette a haladás eszméit. A társadalom műveltségének érzelmi és gondolatbeli harmoniájából keletkezik a benső egység, a mely a

nemzetet egybekapcsolja és egybeforrasztja. Az érzelmi bensőség megteremti az anyira várt békességet.

Féltékenyen őrizzük f a j i ö n á l l á s u n k a t, de tegyük azt szívóssá is, hogy megbirkózhassék a műveltség fegyvereivel.

Nem elég, hogy régi dicsőségre hivatkozunk s kényelmesen töröljük le a homlokunkon gyöngyöző veritéket, hanem új erővel kell a nagy munkához fognunk.

Nemzetünk kulturális fejlődése és anyagi haladása minket egy nagy célra egyesíthet, ha nem burjánzik köztünk az egyenlenség konkolya.

(Dr. V. S.)

Vakáció végén, parlament kezdetén.

— Budapesti levél. —

... Még nyílnak a völgyben a réti virágok Azaz, hogy bocsánatot kérek az időjárást csináló intézettől, nem nyílnak már. Ma reggel arra ébredtem, hogy a szomszédbeli kisasszonyok perelnek az anyjukkal a korcsolyajegyek miatt és konstatálják, hogy a hőmérőben a higany leszállott az ugorakafáról a zérus alá és hull a hó Ó hát csakugyan vége volna a tél közepén keletkezett tavasznak, Tegnapi még mező gazdasági és kertészeti kiállítást rendeztek a szerkesztőségben ama növényzetből, amit a szeretetreméltó olvasók mint másodszori és harmadszori termést küldtek be; a politikai asztal tele volt piros violákkal, almákkal, zöld árpakalászokkal, — ma elraktároztak ezeket az értékeket és tiszta fehér papírokat tettek a helyére. Cézás volt, hogy politikai hírekre lenne szükség. (Hat van valami különbség a politikai hírek és a zöltségek között, amelyek a téli saizon morokban teremnek? Hanem, ha az, hogy e zöld kedvességeket a közönség küldi nekünk, de tőlünk komoly és érett politikai híreket vár.)

Valóban mi ujság lenne? Vége van a parlamenti vakációnak. A függetlenségi párt értekezletét hirdették, a néppárt is összehozta nyáját és a szabadelvű klubban a kártyaasztaloknál is üdvözlő telegrammokat írta Széll Kálmánnak, hogy a furunkulusától megszabadult. Bécsben érte a baj. Pedig váltig mondta volt Wlassics, hogy ne menjen fel Bécsbe. Veszedelemes hely (ezt már nem Wlassics mondta), ott van az ármány, ha ezzel nem győzik, megnő a furunkulus.

— Te — szólítják Farkas Lászlót — nem tulságos sokat vágott-e ki a miniszterelnök testéből az a bécsi doktor. Háromszáz gramm! mit gondolsz?

Farkas László becsukja az ajkait, a szakállába rejti és elsétál. Tudhatták volna

hogy egyik doktor nem szól bele a másik munkájába.

Minden órában kedvezőbb táviratok érkeznek s este azt jelentik, hogy a miniszterelnök már anekdotákat mond.

— Helyes! — dörgi I. W. B. — hadd lássa az osztrák, mily erős a magyar. De az érvágás ellen majd tiltakozni fogunk.

Csendesen szaladoznak hazafelé a klubból, ahol holnap már nagyobb élet lesz, ha felérkezik a vidék.

De már az Abbáziában ott früstököl Werner Gyula, ki 4 hónap alatt két és fél hónapig képviselő volt, egy felhónapig még választó sem volt s a negyedikben megint képviselő lett. Most már nagy nyugalomban olvassa a Kuria ítéleteiről szóló tudósításokat a lapokban. Éppen most vonul fel a Terecz körúton Hámory László, aki az ő szomszédjának, Zeyk Gábornak a helyét foglalta el (a petícióban úgy mondták, hogy vette el) Vizaknán; mely választások idején nem szokta a vizet bor nélkül szolgáltatni. Megy Hámory a Kuria elé. Bemegy mint képviselő és hogy jön ki? Ha három hónapja találkozik, mind efelől beszélnek, de ha 3 kuriai bírót látnak tanácskozáva, nyilván azt mondták, hogy egy mandátum elpusztul.

A Kossuth Lajos utcában egész csoportozatok láthatók mandátum vesztett képviselőkkel, Ezenkívül vidéki karavánok jelennek meg, az informáló tanuk, akiknél ügyvédek tisztelegnek s mandátum korrigálással foglalkoznak.

Nem hiába volt azonban tavaszi idő a vakációban; egy-két új mandátum is kiszökött. Imhol György Elek a gyomai megbízó levéllel, melyet a szocialisták csaknem kitéptek a kezéből. Plósz Sándor, aki a december 12 iki ülésen a szabadelvű pártot egyedül maradt ülve, amikor Széllnek az interpellációválaszát tudomásul kellett venni, most felállhat, mert van már szavazati joga, akik kegyelmes urak, de nem képviselő urak. Még Tisza Kálmánt várják, kihez a Sándor-utczába érkezik a távirat, hogy Abrudbánya megmentette a folyosói szöveget, a régi generális helyét. Így Erdély adja vissza, a mit Bihar elvett, a képviselőháznak Tisza Kálmánt, szavazási iverk nélküli mandátumot juttatva hozzá.

Ma még vakáció van. Dél tájban a korzóról befordultak a sétálgató politikusok a Harminczad-utczába, a hol Szilágyi Dezsőnek a hagyatékát adják el most. Ki egy pamlagot vásárolt, ki egy fauteuilt, egy képet, egy asztalt. Legnehezebben a könyvek mozdultak meg. A regények még hagyján. De a tudományos művek úgy odaszegődtek a szekrényekhez, mintha meg sem akarnának, válni az elhunyt lakásától.

— Oh, bizonyára egy másik Szilágyi kellene, hogy jöjjön — szerénykedtek a vásárlók, — kinek a nagy elméjében elférjen az a sok tudomány.

A sétatálcáikat is megveszik, a kardokat is.

A pálcának mindig hasznát vehetik, valameddig divat lesz híres emberek erek-

lyeit őrizni. A kardok? No azt nem lehet tudni, lesz-e szükség rájuk a most követ kezű parlamenti szeziónban. Fejérváry már hadat izent a párbajnak és pénteken azzal kezdik a munkát, hogy a Fejérváry javaslatait tárgyalják.

A pártértekezleteken forgatják a javaslatokat és az ujonczok tanulják, hogy mi az ujonczjáték és ismét tele vannak buzgalommal.

Végre azonban a pártjegyző meg nyugtat mindenkit ezzel a bölcs tanítással:

— Ne okoskodjatok sokat és ne törjétek a fejeteket. A kormánypártiak igenel szavaznak, az ellenzékiek nem-mel, Ennyit kell megtanulni és minden rendben lesz . . .

. . . Így is lesz egyelőre esütörtöktől kezdve. De gond ül a közeledő felhőkben, hogy amikor igazabb tavasz lesz, mint ami most elmúlt, nem fordul-e meg valami másfelé a rend?

H-k.

A husáru csarnok ügye.

Szerény véleményünk szerint a debreczeni husáru csarnok ügye fölött nem lehet napirendre térni.

Teljes világosságot kell teremteni ezen csarnok rejtélyes megteremtése felől.

Ugy hisszük, hogy nem tévedünk, hogy mind a városi bérházaknak az építése, mind a husáru csarnok ügye, egy zsákból előrántott berendezése Acél Géza városi főmérnök urnak drágán fizetett ötlete volt.

De vajon Debreczen eladósodott és elpótadósodott városa abban a kellemes és kedvező helyzetben van-e, hogy a főmérnök ur sikerült vagy kevésbé sikerült ötleteit váltsa be drága, magas kamatok mellett kölesön szedett pénzért, a város tőkéletlen eladósítása mellett? Bútrak vagyunk azt mondani, nem! Berendezett, észszerűen vezetett város gazdálkodásában az ilyen ötleteknek nincs helye; mert a városi vagyon célszerűtlen poeséklására vezet és minden elhibázott lépés más hibás lépéseket von maga után.

Mert ime Acél Géza főmérnök ur, aki úgy hipnotizálja a tek tanácsot, mint Svengáli Trylbit, felépíttette a Dégenfeld térre a vas-átrakat? Volt-e ezekre szükség? Mondjuk, hogy volt! Megfeleltek-e? Mondjuk, hogy igen! Vagy nem? Mondjunk?

De hát akkor a mélyen tisztelt Acél Géza városi főmérnök ur, a tekintetetes tanács Svengálisa, aki tetzés szerint kottalja az érdemes tanácsot, drága költségen miért építtette fel azokat? Hisz alig öt hat éve, hogy épültek azok az árus sátrak, és mégis ily időelőtt cél szerűtlenné váltak volna arra, hogy azokban a borju husáru kofák portékáikat tovább árulhassák? Hisz ha ma a közegészségügyi kívánalmak lehe-

telenné, türethetlenné teszik a husáruasszonyoknak az ottan való tovább árulást, akkor hat évvel ezelőtt sem lehetett kedvezőbb az állapot? Ámde erről itt szó sem lehet, mert öt-hat esztendeig sem a közönség sem az ellenőrzőhatóság, sem a bérlőasszonyok, de még maga a mélyen tisztelt Acél Géza városi főmérnök ur sem jöttek ilyen ellenzéki gondolatra, minden vonalon megváltak elégedve a helyzetrel; hogy mennyire megváltak elégedve, ki voltak egyezve, elsősorban a városi főmérnök ur is, azt leginkább az bizonyítja, hogy a főmérnök urnak, még midőn patikadrága költségekkel a város két bérházát tervezte és építtette, akkor sem ötlött eszébe, hogy nini! Hiszen minekünk már minden boldogságunk megvan, csak még a majomketreczes, dróthálós városi huscsarnokunk hiányzik? Annyira nem tartotta ezt a bérházak építésénél számításban, annyira nem foglalkozott vele hogy hiszen azokat a husáruasszonyoknak célszerűtlen, bérházi helyiségeket, midőn építtette, drága parkétás fényes üzleti helyiségeknek rendeztette be.

Már pedig ha az husáruasszonyokra komoly, kitérhetetlen szükség lett volna, akkor mindjárt a városi bérházak építésének az alapvetésénél számítani kellett volna arra a főmérnöknek, hogy most ide megfelelően berendezett husáru csarnokot építtünk. De erre nem tett számítás!, mert szükségét nem érezte még ő sem; sőt bizonyára akkor maga is képtelenségnek tartotta volna, hogy ilyen levegőtől elzárt szűkutczába e fajta szaggal járó mesterséget beszoríthassanak; mert hisz akkor még az a nemkevésbé megremekelt zugpiacz sem volt ott megnyitva, kisajátítva, melynek a botrányaival a köztörvényhatósági bizottságnak szinte a legkomolyabban kell foglalkozni. Mélyen tisztelt Acél Géza városi főmérnök urnak az elméjében csak akkor pendültek meg a husáru csarnok ezüstnél is drágább sodronyketreczeinek a drótszájai, midőn arra a szomorú tapasztalatra jutott, hogy a parkétás, fényesen berendezett üzleti helyiségek évről-évre üresen maradnak, és botrányosan nagy a bérház deficit, ekkor tárult fel elméjében a lenni vagy nemlenni, tenni vagy nem tenni városi bérházas hamleti kínoskérdés? Ő aztán, mint a modern közigazgatási technika kiváló ferfija, cselekedett is. A parkétás üzleti helyiségeknek, ürdívattermeknek a kor színvonalán álló — mert legalább talán a kor színvonalán áll ez a tákolmány? — husáruasszonyokká átalakítására 80 ezer koronát kért; aztán megcselekedte azt a sodronyketreczes, a perzsa rózsá domboknál illatosabb husáruasszonyokot, mely örökre tőkéletlen marad, melylyel sem az oda erővel behajtott, a magas árendával is tönkre nyomorított árusok, sem a helyszüke miatt mozogni sem tudó,

a rothadás csarnokától undorodó közönség nincs kibékülve; de a melyhez a pártatlan közegészségügyi hatóságnak is csak kifogásoló szava lehet. Mert az eset az, hogy ismét elköltetett a tenger pénz és a városnak ismét van egy torzalkotása, melyet hiába toldoz-foldoz most már a főmérnök ur, azt soha többé megfelelő husáruasszonyokká nem teheti, hogy az legalább évtizedekig kielégítő lehessen; mert hisz akkor a városi bérházak ezen részét teljesen újból kellene építeni, feltéve, hogy akadna olyan ferfiju, a ki ezt a levegőtől elzárt, szűkutczái részt husáruasszonyok céljaira megfelelőnek találja . . .

Így tehát ismét elköltetett a tenger pénz, a nélkül, hogy a főmérnök ur feladatát megoldotta volna. Van husáruasszonyokunk, a mely nem husáru asszonyok, van zug piaczunk, amely nem a városnak, de a kisajátított telek tulajdonosának nyújtott alkalmat célszerű üzleti helyiségek építésére? És ráadásul még azt sem tudja ezen város jámbor közönsége, érdemes köztörvényhatósági bizottsága, hogy voltaképpen mennyibe kerültek a városnak ezen két bérházi, husáruasszonyok, és új piacz nyitási építkezések?

Elég szégyen, hogy nem kerül a köztörvényhatósági bizottságban oly ferfiju, a ki már egyszer a végleges és tiszta számadást is követelni merné ezekről az építkezésekről? Ezt követelni talán csak jogos a polgárság megbizottainak és ezt megcselekedni talán mégis csak kötelesek a hatóság vezetői és ezen építkezések végrehajtója, Acél Géza városi főmérnök ur?

Ifjabb Möricz Pál.

A cselédmizériák.

A mi társadalmi életünket mélyen érintő kérdés ez, a mely szorgosan foglalkoztatja a hatóságokat is, ugy hogy a cselédügy, mai stadiumában, bátran mondható országos jellegűnek. Nem mulik el nap, hogy a sajtóban napvilágot nem látva egy-egy cikk vagy közlemény, a mely evvel az ominózus ügygyel foglalkozik. Majd a közönség, majd pedig a hatóságok, egyesületek felszólalásaival találkozunk. Mindenki érzi ennek az ügynek fontosságát, mindenki belátja, hogy a dolog sürgős és radikális orvoslást igényel, megis, minél egetőbb a szükség, annál tovább állunk a végleges rendezés alapotól. A halogatásnak, a tervezgetésnek és az ide oda kapkodásnak a közönség issza meg a levét. Erélyes intézkedést követelünk. Szigoru törvény alá kell vonni a cselédeket és megrendszabályozni a közvetítőket.

A legtöbb bajnak a kuforrása ott van, a hol a pénz kérdése lép előtérbe.

A cseléd követelő, igényei tulzottak, képességei minimálisak, hogy ne beszéljünk erkölcsösségükről.

Pedig érdemes vele foglalkozni.

A cseléd, a ki legközelebb áll a családdhoz, akinek a gyermeknevelésre, a legtöbb esetben, igen nagy a befolyása, mert hisz a gyermeket sok helyütt a cseléd gon-

dozására bízzák, oly számot tevő, mondhatni, fontos szerepe van, hogy annak erkölcsi életét figyelmen kívül hagyva sem mi esetre sem szabad. A gyermek elméje rendkívül fogékony, minden külső behatás melyen gyökerezik lelkébe és megrögzik benne, szinte természetévé válik az a rossz, a mi környezetéből reá ragad. És éppen ezért kellene az asszonyoknak is többet törődni a cselédekkel. A fiatal leányt, a ki a faluról bekerül a városba, rövid pórásra kell fogni és új állapotát türethetővé kell tenni. Nem szabad fennhéjázó módon éreztetni velők azon társadalmi különbséget, amely közte és a család között áll. Szeliden-szigoru bánásmóddal kell a jóra oktatni és a rossztól távol tartani. Alkalmat kell nekik adni az önművelődésre, hogy szokásai és izlése nemesedjenek és szórakozásait ott is felteálja, a hol azok a tisztesség és erkölcsiség határain belül is élvezetet nyújtanak.

Egyszóval több gondot kell fordítani a cselédek nevelésére, mert a jó cseléd — házi áldás. I az, hogy ritkaság, de azon kell lenni, hogy azzá legyen.

A sok baj szülő okai között, nem kevés hatással van a viszonyokra a törvény azon rendelkezése is, a mely megtiltja a diffamáló hibáknak és tulajdonságoknak a cselédkönyvbe való beiktatását. Elég helytelenül.

A szolgálatba lépő cseléd, hogy bérigényeit minél magasabbra csigázhassa, természetesen a legjobbat mondja magáról, ért mindenhez, persze csak szóval. Mert mikor dolgozni kell, bizony nagyon sokszor az asszonynak kell megfogni a dolog végét. És így áll be gyakran az az eset, hogy a cseléd nagyságabb a nagyságánál. És még e mellett, ha az asszonya hanyagságáért vagy ügytelenségéért megdorgálja, neki áll feljebb es felmond.

A bajnak egyik főoka a cselédelhelyezési intézmény mai rendszere. A cseléd szerzők maguk előnyét látják abban, ha a cseléd minél többször változik, mert az ő keresetök abban az arányban nő, minél gyakoribb valahol a cselédváltás. Itt a legfőbb ideje, hogy a mostani, — kapzsiságon és nem ritkán erkölestelenségen nyugvó — rendszert alaposan reformálják.

Minél sürgősebben be kell hozni a város, vagy külön társadalmi egyesület által kezelendő cselédelhelyező intézetet, a milyen Szegeden a Márta-egylet és ezzel kapcsolatosan egy cselédothont, a hol a hely nélküli cselédeknek tartózkodniok kellene. Ennek a cselédothonnak főleg közérkölesi és közegészségügyi szempontból igen fontos hivatása lenne, mert annyi bizonyos, hogy a mai cselédviszonyok teljesen tarthatatlannok és okvetlen kell a helyzetet gyorsan és gyökeresen segíteni.

Délutáni levél.

(A Petőfi koponyájáról.)

Akárki találta ki, nem jól találta ki ezt a szenzációs hajszát a Petőfi koponyája körül.

Megengedjük, hogy csakugyan a Petőfi Sándor koponyáját őrizik a balázsfalvi oláh-gimnázium gyűjteményes tárában, de hát elvégre-utóvégre, még a tudományos helybenhagyás dacára sem lesz kizárva a tévedés sem.

Mit nyerünk tehát? Egy borzalmas halálkoponyát, melyet legdrágább ereklyeként bár ezüst szekrénybe zár-

hatunk, de a valódiságához mindig sző fog férni. És a koponya az imádott magyar föld nyugodalmas sirhantja helyett, mint muzeumi leltárgy fog szerepelni bámulat, léha szemlélődések és kíváncsiság tárgyául.

Ez a kétséges eredetű, rémesen vigyorgó halotti koponya gyilkolni fog ezen korbatag, visszatetsző állapotában. A me-és szép és nemes hitet, ábrándképeket, a regés sors dicsét fogja meggyilkolni; mert rémes kiábrándítással mindig szemünkbe fog vigyorgni, midőn mi a magyar szabadságharcz legnagyobb költőjét, a hősi vértől piros daliát magunk elé képzeljük leggyönyörűbb férfi erejében. . . . Aki feltűnt az ismeretlenség ködéből a magyar nemzet egén, mint páratlan üstökös csillag, majd ugyanily hirtelenséggel hanyatlott vissza a titkok ködébe, sorsával az egész művelt világot megindítva, nemzetének és a költészetnek még soha nem ért regés félistenségévé, megfoghatatlanul titkózatos, de mégis örökkön élő, üde, fiatal és szép szellemévé dicsőülvén.

Nemzeti költőt, a magyar szabadságharcz dicső dalnokát, ti koponya kutatók, ti sirhalom bolygatók, mondjátok, hát gyönyörűbb sors érhetett volna ennél? Vérével az imádott haza földjét éltette, porteste a hős katonák porával porladoz össze oly titkózatosan, oly rejtetten, oly sejtelmes dicsőséggel, mintha csak az Isten ragadta volna fel őt, a nagy nemzeti költőt deli ifjan, báránylehős, csillagvirágos mennyei birodalmába.

Most ez a rémes csontvázkoponya agyonvicsorogja, agyongyilkolja a maga örökön kétséges eredetiségével a szabadság istenétől magához ragadott örökifju, öröktüzes, örökszép költő gyönyörű, felséges szívünket andalító regéjét és alakját.

Nem muzeumba való a Petőfi koponyája. És ha e csontot Petőfi maradványának fogják itélni is, akkor az általa imádott, az ifju vérevel önlözött, az ihletéseiben meg énekelt magyar földhen kell azt eltemetni. És kösziklát kell gördíteni arra a sirra, ültessenek virágokat is. . . . Petőfi porteste legyen a magyar földé, melyen, midőn holtan teküdt, fuvó paripák szágultak át. . . .

És a szellemtábor magával ragadta őt örökifjan. . . . Hát érhetne volna őt ennél dicsőbb sors? És ti gyarlók mégis muzeumi borzalmas leltár darabként akarjátok az ő koponyáját nemzete elé állítani, hogy az hódoljon a rémes csontváz előtt, mikor a megdicsőült Petőfi örökifju nemzeti regécsillagként ragyogott a titkózatos ködből elénk. Durva kézzel vétkeztek mindnyájan, a kik a mi szép regés-hitünket így megakarjátok gyilkolni és akik a ragyogó szép fény sugar

helyett egy rémes koponyát állítottok elénk, mintegy mondva:

— Néztek, itt az ereklye! a Petőfi koponyája! Jó borra valóért még körül is tapogathatjátok. . . .

Kegyetlen játék ez urak! De illik ehhez a kufárkorhoz, amely még talán dobra ütni is kész a balázsfalvi oláh-gimnázium csonka-bonka, állítólagos Petőfi koponyát? . . . Nos ritkaság gyűjtő urak. . . . Egyszer! . . . kétszer! . . . Háromszor! . . . Melyikö-tök ígér többet érte?

Szabad Hajdu.

Farsangi naptár.

Jan. 16. Gazdászok táncestélye.

Jan. 18. A függ. párt bálja a „Bika” disztermében.

Jan. 18. A posta és táv. altisztek táncestélye a Koronában.

Jan. 19. Asztalos ifjuság bálja.

Jan. 19. A torna és kerékp. egylet hangv. a zenedében.

Jan. 23. A polgári kerékpáros egylet háziestélye a Dréherben.

Jan. 25. A kereskedő bál a „Bika”-ban.

Jan. 26. Polgári kör bálja.

Febr. 1. Bohóc estély.

Febr. 2. Iparoskör bálja.

Febr. 8. A jog. és tisztv. kör bálja a „Bika”-ban.

Febr. 8. A Stern-féle munkások bálja a Margitban.

Febr. 15. Filler egylet teaestélye.

NAPI HIREK.

Szathmáry Árpád siremléke.

Az országos színészegyesületől felhívást vettünk, a mely így hangzik:

Felhívás.

Szathmáry Árpád jeles művésznök elhunytával nemcsak színészetünk érzi a veszteség súlyát, de érezzük azt mindnyájan, mert vele egy nagy jellem szállt a sirba és egy minden szépért hevülő, mindenbaj iránt részvétellel viseltető igaz baráti szív szünt meg dobogni.

Hogy ne csak szíveinkben éljen emléke a kiszenvedettnek, de az utókor is méltányolhassa nagyságát, kötelességünk egy maradandó siremléket emelni sirja fölé. Rójjuk le e kegyeletes cizlra mihamarább a kegyelet adóját.

Az országos színész-egyesület központi igazgató-tanácsának 1901. év október 9-iki üléséből.

A gyűjtött összeg az egyesület pénztára czimére küldendő. Vedres Gyula titkár, Mészáros Kálmán irodaigazgató.

Mi e felhívás után csak annyit jegyeznünk meg, hogy a gyűjtőív szerkesztőségünkben van és a debreczeni színházjárom közönségnek szomorú halálanságára mutatna, ha ez ívet és Szathmáry Árpád emléket még különösen kellene ajánlanunk.

A tanári körből.

Beküldetett: A debreczeni tanári kör f. hó 18-án délután 3 órakor gyűlést tart az ev. ref. kollégiumban, a melyre a kör t. tagjait ez uton is meghívja az elnökség.

Városházi élet.

A városházán ma délelőtt Simonffy Imre polgármester elnöklésével tanácsülés volt, melyen fontosabb természeti ügyeket intéztek el. — Jövő hó 4 én a számonkérőszék ülésezik a városházán, mikor is az egyes tisztviselők munkásságukról számolnak be. — A nyugdíj ellenőrző bizottság e hó 17-én szombat d. e. 3 órakor a városháza nagytermében ülést tart.

A guti magfák eladása.

A guti erdőben található magfák eladására tudvalevőleg a városi tanács nyilvános árjegyzést hirdetett. A nyilvános árjegyzésnek az lett az eredménye, hogy Neuschloss budapesti cég tette a legmagasabb ajánlatot, vagyis 200.000 koronát ajánlott fel a fakért. A szerződés megkötése előtt Steinberger Lázár fugyi vásárhelyi lakos utóajánlatot adott be, amelyben 10.000 koronával ígért többet, mint a Neuschloss cég. — A tanács ekkor nem kötötte meg a Neuschloss céggel a szerződést, hanem tárgyalás alá vette az ajánlatot, de nem határozott eredményesen, mert Steinberger nem tette le az előtérítést sem, holott a Neuschloss cég 60.000 korona készpénzt tett be biztosítékképpen a város házipénztárába. A tanács felszólította Steinbergert, hogy a kitűzött határidőre tegye le az előtérítést, akkor tárgyalás alá veszi ajánlatát. Steinberger azonban úgy látszik csak megakart trefálni a tanácsot, mert még félbehagyta sem mozdította meg a kaució letétele iránt. A tanács tegnap akarta most már az egyedüli ajánlattevővel Neuschloss céggel a szerződést megkötöni, de időközben Juhász Ignác és társai megfélembzték a favásárt és így a guti magfák eladásának ügye most már a közgyűlés elé kerül s az dönti el mi történjen a guti erdő fáival.

A debreczeni Torna- és Kerékpáros Egyesület hangversenye.

E hangversenyt végleges megállapodás szerint vasárnap, f. hó 19-én délután fél 5 órakor tartja meg az egyesület a Zenedoban. A műsor az utóbbi időben némi változást szenvedett s most a következőképpen alakul: 1. Bethoven C dur koncertjét két zongorán előadják Sonnenberg Berta és P. Nagy Zoltán. 2. Arany J. Éjféli páróját szavalja dr. Varga Lajos. 3. Schuman R. két dalt enekli Safrany Lajos. 4. Bloch József heggedü-verseket előadja Darvas György. 5. Vig monológot szaval Szücs Margit. 6. Operettreszleteket enekel Komlóssy Emma a debreczeni szintársulat tagja. Jegyek e hangversenyre Gyürky Sándor é. Szentkirályi Tivadar üzletében kaphatók már most is. Ülőhely ára 2 kor, állóhely a pénztárnál 1 kor. A hangverseny fel őtkor kezdődik.

Csokonai-kör titkár értesítése

Beküldetett: Tisztelettel értesitem a Csokonai-kör tisztelt tagjait és általában a nagy érdemű közönséget, hogy minden vasárnap délelőtt 10—11 ig a Csokonai-kör hivatalos helyiségében (Szechenyi-utca 39. sz.) vagyok található, a hol szívesen szolgállok felvilágosítással a Csokonai-kör ügyei-

ben. Debreczenben, 1902. jan. 15. Kardos Albert, a Csokonai kör titkára.

Beteg polgármesteri titkár.

Részvétellel értesülünk, hogy ifj. Csóka Sámuel polgármesteri titkár mintegy két hét óta erős torokbajban szenved. Betegsége alatt a polgármesteri titkári teendőket Kovács Kálmán tb. aljegyző végzi. Csóka Sámuel állapota különben most már annyira megjavult, hogy talán már a jövő héten elhagyhatja a szobát és megkezdheti hivatalos működését.

A képviselőház ülése.

A karácsonyi szünet után a haza atyjai ma délelőtt üléseztek először. Bejelentések és elnöki előterjesztések foglalkoztatták a tisztelt házat. A bejelentések egész tömege vár még bemutatásra, így például kuriai határozatokról szóló előterjesztések és átiratok, a melyek aligha nyerik meg némi figyelmet, mandátumvásárló nagyságos urak tetszését. A kuria kitekeri a nyakát az ilyen mandátumoknak.

Innét-onnét.

Szölőfürtkoszorus Csokonai Vitéz Mihály nem hiában szerzett oly gyönyörű dalt a debreczeni csikóbőrös kulacsról, mert há- bár sok minden régi jó szokásról és erkölcs- ről is szoktak debreczeni polgár uraimék, a csikóbőrös kulacs kotyogását ma is gyö- nyörűséggel hallgatják, mint például a B. Nagy János batyánk nagy és kis kulacsai- nál. . . . Ezen a csikóbőrös kulacs iránti hódolatnak, az áldomásozásnak tartotta az ünnepet tegnap délután az „ezerjó“ borairól méltán dicsért debreczeni szőlő és borte- melő szövetkezet, a melynek az igazgató- sága az alábbi kedves tartalmu meghívóval invitálta borkóstolásra a szövetkezeti tago- kat és a különösen meghívott vendégeket. Adjuk e meghívót, nem szükséges hozzá más ajánló szó, bizonyítja, hogy ha már a föld- színén nem is, de a földalatt a szövetkezet második szamu pinczejében lehet rózsás kedvű és boldog a búsmagyar, aki banatát különböző borfajokba fojthatja itt. Ime a kedves és borkóstolozati szakszerűséggel fogalmazott kecségtető levél:

Meghívó.

Amennyiben szövetkezetünk üzletrész tulajdonosai közül többen vannak, akik meg szőlőtelepünk termésének minőségét nem ismerik: szükségesnek tartottuk, hogy a kü- lönböző borfajok bemutatása céljából Bor- kóstolást rendezzünk, melyre f. evi január hó 15-én, (szerda) d. u. 4 órára a „Margit“ fürdő telepen (II-ik udvar) levő pin- czenkbe van szerencsénk Önt mint szövet- kezetünk vendégét meghívni. Debreczen, 1902. január 3. Teljes tisztelettel a debre- czeni szőlő- és bortermelő szövetkezet igaz- gatósa.

No de! mások is megbecsülik még a hűséges és boldogító kotyogásu debreczeni csikóbőrös kulacsot. Nem megvetendő hir es levél ez a másik sem. . . . A debreczeni vendéglősök, eszlárok és kávéosok szaktár- sulata bucsuzik az aranyzáju ügyészétől, a

mi nagyságos Benedek János országgyűlési képviselő barátunktól, a ki lemondott ezen közszeretettel és elismeréssel viselt állásá- ról Hauer Berezi, az Angol királynő vikto- riás gazdája és még egy „Arany Biká“-nak is jövődöbéli boldog tulajdonosa ilyen so- kat ígérő rövid bilétákat küldött szét:

„N. N. urnak

Helyben.

Nagyságos dr. Benedek János ország- gyűlési képviselő ur tiszteletére f. hó 17 én azaz péntek este 8 órakor Törő Imre szak- társunknál barátságos bucsuvacsorát ren- dezünk, melyre tekintetességedet szívesen meghívjuk és megjelenését örömmel várjuk. Debreczen, 1902. január 15.

Szíves üdvözléssel

Hauer Bertalan
és társai.“

Szóval nincs okunk féltetni még ma sem a Csokonai Vitézünk által oly gyönyör- rüen megénekelt csikóbőrös kulacsainkat. A szárazság nem repeszt meg ma sem kotyogó kebelüket. Még a mai zordon vilá- gban is előfordulnak a borkóstolások és ba- rátságos bucsuvacsorák, a mi azt bizonyítja, hogy él a barátság és örök kedves a csikó- bőrös kulacs. Jó mulatást kívánunk.

Vázsonyi Vilmos előadása.

Már jeleztük, hogy dr. Vázsonyi Vilmos orsz. képviselő, e hó 18-án szabad előadást tart a ker. csarnok helyiségében. Vázsonyi felolvasása iránt már most általános az érdeklődés. Vázsonyi kisérteben több ba- ráta és Bessenyei Ferencz volt orsz. kép- viselő is Debreczenbe jön. Erről a felolva- sásról a Csarnok rendezősége a következő értesítést küldte szét: „Értesítjük, hogy Dr. Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselő ur f. hó 18-án este pontban fél 9 órakor nagy terünkben szabad előadást tart, melyet társas vacsora követ. Az ülőhelyekre elő- jegyzést elfogad a felügyelő. Tisztelettel a vigalmi bizottság.

Hóziatar . . .

A tartós enyhe idő után egész vaderővel szakadt nyakunkra a vihar, Mint a balladában, úgy süvit a der- mesztő éjszaki szél és a szakadatlan hófúvás belakir hegy-völgyet egyiránt, Amennyire poetikus, de annyival zor- donabb és kellemetlenebb is ez az idő. Gondoljunk a hajléktalanokra, a didergő szegénységre, ekkor egyszerre borzadalmas lesz ez az ablakon ke- resztül oly megkapóan érdekes hózi-atar. Még ráadásul vonat fennakadásokra is számíthatunk.

Elszámolás a debreczeni izr. nőegyesület 1902. január 11-iki teaeztélyéről.

Beküldetett: Bevétel: 1. Jegyekből 985 k., 2. Felülfizetésekből 683 k. 80 f., 3. Ételek és italokból befolyt: a) sör- és virsli-sátorban 173 k., b) pezsgősátorban 319 k. 40 f., c) Csárdában 465 k. 80 f., d) Büfiben 227 k. 38 f., e) Sőspereczért 78 k. 80 f., f) gesztenyesátorban 70 k. 42 f., g) Czukrászdában 109 k. 10 f., h) kávésa- torban 91 k., 4. Virágelárusításból 115 k., 5. Szívat es cigarettáért 120 k. Ösz. bevétel 3438 k. 70 f., Kiadás. 1. Terem és díszítés 325 k. 32 f. 2. zene 40 k. 2. Nyomatványok 68 k. 4.

edénykölcsonzés díj 103 k. 38. f. 5. bélyegért 27 k. 60 f. 6. fodrászné és kiszolgáló személyzet 68 k. 60 f. 7. légszuszítószerhez 16 k. 80 f. 8. pezsgő, bor és ásványvizek 367 k. 64 f. 8. sivar 29 k. 10 f. Virág 12 k. Össz. kiadás 1058 k. 34 f. Tiszta jövedel. 2380 k. 36 f. Midőn ez elszámolást s felülfizetési kimutatást nyilvánosságra hozni szerencsém van, elmulaszthatatlan kötelességemnek tartom hálás köszönetemet kifejezni a jótékony nagy közönségnek, mely meleg érdeklődésével, nemesszívű áldozatkészségével az estély páratlan fényes erkölcsi és anyagi sikerét létrehozta, valamint az eláruló azon fardhatatlan buzgalmu hölgyeknek és bájos felszolgáló kislányoknak, kik lebilincselő kedvességükkel és egyéniségük varázsával szegényeink érdekében olyan tevékenységet fejtettek ki. — Nemkülönb Marton Géza karmester urnak a nagy hatást keltett „Nőgyeleti csárdás“ szerzőjének, Debreczeni Jenő gázgyári és Komjáthy János szingagató urnak az összes szükséges légszuszítószerelések és díszletek átengedéséért, végül pedig Zbiegnevits urnak a Bika szálloda ügyvezetőjének a mulatság körül tanúsított figyelmes eljárásáért. Debrecen, 1902. január 15. Dr. B a l k á n y i M i k l ó s n é elnök.

Betöltetlen tanácsnoki állás.

Midőn Szabó József városi főszámvevő nyugalomba vonult, a volt főispán Roncsik Lajos kulturügyi tanácsnokot nevezte ki helyére. Azóta betöltetlen a kulturügyi tanácsnoki állás, a melynek helyettes vezetésével Oláh Károly katonai tanácsnok bízott meg. Nem vonjuk kétségbe, hogy Oláh Károly katonai tanácsnok nem akivánalmaknak megfelelően vezeti ezen ügyosztályt, hisz a képessége, érzéke legalább meg van hozzá, ámde ő egyidejűleg katonai tanácsnok is, a mely nem kevésbé fontos állás és a melynél hogy szinte kívánatos a felügyelet, bizonyítják épp a lapunkban a szállásbiztosok ellen emelt panaszok is. Már most tehát két eset előtt állunk, vagy mindkét ügyosztály megsínyli a vezető erőnek a kétfelé osztását, vagy hogyha képes egy tanácsnok ezen két ügyosztályügyeit kifogástalanul vezetni, akkor felesleges az egyik tanácsnoki állás, azt a szervezet megváltoztatásával be kell szüntetni és a két ügyosztály vezetésére egy tanácsnoki állást szervezni, a mi által tekintélyes kiadást takaríthat meg az eladósodott és pótlódott város. Ha pedig ezen egyik eset sem forog fent, hanem egy harmadik, hogy ugyanis a kulturügyi osztályban az önálló vezetés nélkülözhetetlen, akkor mi lehet az oka annak, hogy annak a betöltésére nem hirdettek még pályázatot, azt évekig hagyják betöltetlenül? Az talán csak nem lehet ok, hogy a szervezeti szabályzat értelmében a betöltetlen állásokra felvett fizetési összegek a tisztviselői nyugdíjalapot gyarapítják? Tehát vagy rég be kellett volna tölteni ezt a rég megüresedett tanácsnoki állást, vagy, ha megfelelőbb, a szervezetet változtatván, valamelyik tanács-

osztályt egy vezetés alatt egyesíteni; de ily állásnak a betöltetlenül függőben hagyása nem helyes, erre a pályázatot meg kellett volna hirdetni és ösmerve Oláh Károly képességeit, részünkről szót nem emeltünk volna, hogy ne vele töltsék be ez állást, melyhez ambíciója van. Egyébként az új főispánra vár kiderítem, hogy mi-féle érdekek kívánták, hogy egy megüresedett tanácsnoki állás ily hosszú ideig maradjon betöltetlenül?

Hírek a nagyvilágból.

A hazajáró lelket, a vén T i s z a Kálmánt nagy dicsőség érte. Kegyelem mandátumhoz jutott. Abrudbányán egyhangulag választották meg országgyűlési képviselőnek. Azonban ez a választás már az országnépét és a Tisza által kijátszott nemzetet nem érdekli, csak a Loyd-klubbeli tarokkista cimborákat, a kik talán idáig nélkülöztek a játéknál a vén Tiszát, mint megszokott negyediket. — **Zubovics** Fedor, a híres huszár kapitány, egy magyar vadászársasággal Afrikába indult oroszlan vadászatra. — **Sándor király tánczol és temet.** Két hirdetés érkezik a szerbek fiatal királyáról. Az első vígságtól hangos, a másik szomorú, mint maga a halál. Azt első azt ujságolja, hogy a király házassága óta tegnap volt az első udvaribal, melyen a tánczot a királyi pár nyitotta meg a szerb nemzeti tánczsal, a kölöval. A bátra hétszáz me hívót küldöttek szét, s a közönség virradtig mulatott a királyi termekben. A másik hír arról szól, hogy Sándor király elmegy Krusedolba, ahova Milan királyi tetemet királyunk eltemette. Február 8-an nagy gyűlést rendeznek Krusedolban a király emlékére s ez alkalmából Sándor király egész udvartartásával odamegy, hogy halott atyjával, aki még holtan sem kívánt Szerbiában piheenni, kibeküljön s emekét kiengesztelje. — **Szell Kálmán** a bécsi doktorok által megoperált magyar miniszterelnök egy-két nap múlva felgyógyul, Haza jön. Besszeg a magyar nemzetet végezték bécsi operációk, mas eredményük, belenyomorodik a magyar ság. — **A Kossuth párt** Budapesti Friss Újság czímen neaplót indított. Szerkesztője Inczedy László lepsz. Helyezeljük a lap indítást, de helytelenítjük a konkurentiából választott megtevesztő czímet. A Kossuth párt nak Kossuth-lapja vagy más ily czímen kellett volna megindítani a néplapját. — **Meggyilkolt levélhordó.** Kolozsváron Bürger László levélhordót két esavardó meggyilkolta. A levélhordó szobájában zárkóztak el és úgy ütötték agyon. Mindket betyárt elfogta a rendőrség. — **Ötven gyermek gyilkosa.** Kölnben a rendőrség letartóztatott egy asszonyt, a kit azzal gyanúsítanak, hogy ötven gondozására bízott gyermeket megmérgezett. Az ügyészség most kutatja, hogy kik voltak az asszony bűntársai. — **A diszkvalifikált herceg.** Szigfrid kir. hercegnek ki kellett lépnie a bajor hadsereg kötelekeiből. Erre vonatkozólag most a Pfalzische Rundschau azt írja, hogy nem a löverseny ügy miatt kellett Szigfrid hercegnek a katonai pályát felbeszakítania, hanem az udvari intrikák miatt. Állítólag egyetlen udvarnál nincs annyi eselszövő, mint a bajornál. A hadügyminiszter az udvari koteriával szemben tehetetlen, s minden bajor hadügyminisztert ez a koteria buktatott meg. A főeselszövő egy asszony, a ki különösen a gazdag bajor hercegeknek az ellensége. A kinek híres versenystállója, szép lovai vannak s bizonyos fényűzést fejt ki, — az

már kegyvesztett az udvarnál, — mert az egész koteria szegény. Alfonz bajor herceg a mult héten szintén a nagy eselszövőnek esett áldozatul. Nem hadvezéri hibái miatt kellett a bajor hadseregből kilépnie.

Debreczeni rövid hírek.

Elfogott szélhámós. A vasuti rendőrség tegnap este letartóztatta Halász Gábor nagy enyedi iparossegédet, ki fővárosi detektívnek adva ki magát, a helybeli szállodákban egy 40,000 koronát sikkasztó ügynök után nyomozott. — **Bünbarlang a városban.** Tegnap este razziát tartott Erdélyi István r. fogalmazó s eközben egy rég idő óta működő titkos bünbarlangot fedezett fel Kovács Laura nevű, a rendőrség előtt nem épen a legjobb hírnévnek örvendő nő lakásán. Az ott talált hölgyeket bekísérték, az urak neveit pedig felírták. Szigorú büntetésben részesülnek bizonyára. — **Az anyját lopta meg** Kovács Gáborné sőtasszony 16 éves fia. Kovácsné összetakarított 20 koronát s ezt lopta el a szívtelen fiu s Szoboszlóra szökött. A rendőrség intézkedett elfogatása iránt. — **A névtelen levelek,** melyeket olyan nagy előszeretettel küldözget az a kinyomozhatatlan anonymus, ismét forgalomba kerültek. Legujabban a város több előkelő családja kapott ilyen rágalomokkal s piszkolódásokkal teleszórt levelet. A nyomozást megindították, de ez esetben is aligha lesz eredménye.

A csizmadiák bálja.

Tegnap este zajlott le nagy érdeklődés mellett a csizmadiák bálja. A terem egészen megtelt és a mulatság igazi magyaros mulatság volt, szösz szerint kiváló kiviradig tartott a debreczeni farsang ezen szép magyaros mulatsága. A mulatságon megjelentek: Asszonyok: Karázi Istvánné, Szentesi Károlyné, Végvári Istvánné, Botos Sandorné, Tömpe Ferenczné, Csúrka Józsefné, Kaszás Danielné, Mintezér Antalné, Kiss Péterné, Kósik Istvánné, Daku Jánosné, Tóth Gáborné, Bartha Istvánné, Vertesi Istvánné, Molnár Imréné, Takács Imréné, Váradai Lajosné, Bogdán Lajosné, Bonizs Lajosné, Szabó Imréné, Zsiska Istvánné, Gál Andoróné, Barta Jánosné, Géder Mihályné, Bakonszegi Imréné, Szabó Lajosné, Mónus Istvánné, Uri Lajosné, Varga Péterné, Kádár Józsefné, Kiss Lajosné, Kiss Mihályné, Máthé Lajosné, Szabó Sandorné, Nagy Istvánné, Máthé Józsefné, Böszörményi Imréné, Balogh Istvánné, Kurucz Miklósné, Tóth Józsefné, Kovács Bénéjáminé, Varga Lajosné, Erdélyi Józsefné, Püspök Sandorné, Sallay Sandorné, Miszti Lajosné, Szabó Sandorné, Szilvássy Kálmánné, Kiss Józsefné, Csizmadia Istvánné, Miszti Károlyné, Kurucz Istvánné, Dobszay Jánosné, Prem Ferenczné, Ifj. Prem Ferenczné, Kovács Istvánné, Szilágyi Józsefné, Nosztray Istvánné, Péntek Sandorné, id. Bagdi Károlyné, Sáfány Imréné. Leányok: Szabó Rózácska, Tóth Juliska, Mónus Sarolta, Uri Juliska, Máthé Juliska, Kiss Esztike, Medgyessy Erzsike és Róza, Csizmadia Piroksa, Nagy Ilonka, Böszörményi Róza, Varga Rózsika, Kovács Juliska, Püspök Mariska, Erdélyi Margit, Sallai Zsuzsika, Kiss Esztike, Király Jolán, Prem Esztike, Berényi Juliska, Nehéz Mariska, Kovács Esztike, Péntek Erzsike, Bagdi Piroksa, Péntek Mariska, Karász Esztike, Karász Juliska, Szentesi nővérek, Nagy Juliska, Végvári Juliska, Tompa Rózsika, Kaszás Erzsike, Kiss Zsuzsika, Gál Margit, Kósik Esztike, Pál Annuska, Tóth nővérek, Daku Mariska, Bartha nővérek, Dezi Róza, Burai Juliska, Takács Mariska, Bakonszegi Juliska, Bogdán Rózsika.

SZINHÁZ.

Ujházy Ede fellépte.

Ujházy Ede vendégjátékának sorrendjét már megállapították. A mester négy estén lép fel és pedig vasárnap a Párisi szegények ez. dramában, hétfőn Constantin Abbé-ben, kedden a Kölcsonkért feleségben és szerdán a Peleskei nótáriusban.

Az aradi rabbi Pálfordulása.

(Vegyes párok — áldatlan állapotban)

Az aradi Közlöny írja: Most még csak Aradon, de ország-szerte is feltűnést fog ez a hír kelteni, hogy Rosenberg Sandor dr. az aradi izraelita hitközség főrabbija nyilatkozatot tett; miszerint a jövőben nem részesíti egyházi áldásban a polgári esketes után templomba kívánczó vegyes párokat.

Hogy az aradi rabbi ilyen nyilatkozata miatt fog feltűnést kelteni, azt főleg magyarázatni azoknak, akik megőrizték emlékezetükben az egyházipolitikai törvények körül lefolyt felekezeti harcokat s a habaruskodás közepette is azt a feltűnő ünnepeletet, melyben Rosenberg Sándor aradi főrabbinak volt része, a ki a mérges valláspolitikai chaoszokban kijelentést tett közre, a mely szerint a hozza forduló vegyes pároktól nem vonja meg az egyházi áldást.

Az aradi rabbi ezen álláspontja úgy a sajtóban, mint egyebütt nagy terjedelmű vitára adott okot. Az ország zsidó felekezeti lelkeszeinek egysége nagy rabbi-értekezletre gyűlt össze, a hol a tavol levő aradi pap álláspontja a legvehemensbb megtagadta-asokban részesült. Am ezekkel ellentétben a liberális lapok és a liberális közvelemény valóságos hozsánákat zengett az aradi rabbirol, a ki külső vonásaiban is hamarosan megismert az ország, mert a képes lapok egyre masra hoztak Rosenberg Sándor dr. rezképet.

A „maradi“ rabbik azt vitatták akkor, hogy a zsidó vallás törvényei szerint vegyes párokat összedni nem lehet s így e párok egyházi áldásban sem részesülhetnek.

Az aradi rabbi ezekkel szemben arra az állápontra helyezkedett, hogy miután az ország törvénye a vegyes házasságokat megengedi, tehát az egyháznak, a lelkeseknek azokat megakadályozni nincs joga.

Ami liberális és helyes felfogás.

Azota letelt hat kemény esztendő. A világ kezdett szepen napirendre térni az aradi esoda felett, s csak legfeljebb olyankor esett szó róla, mikor egy-egy vegyes pár messzerőlről elzarándokolt az egyházi áldásért Arad fölvilágosodott gondolkozásu rabbijához . . .

Most ime, újra belekerül az ujságokba Rosenberg Sándor dr. neve. És hogy belekerül, az azért esik, mert az aradi rabbi meggondolta a dolgot, s matól kezdve a vegyes párokat — áldatlan állapotban hagyja.

A most visszaszívott aradi reformról és annak történetéről a következő tudósítást adjuk:

(Az aradi rabbi zászlóbontása.)

Az egyházipolitikai törvények életbeléptetése idején az ország összes hitfelekezeti életében magasra csapkodtak a szenvedélyek hullámai. Azonban az izraelita hitközségek kebelében az életbeléptett törvényeket örömmel üdvözölték és a legnagyobb készséggel fogták azokhoz a nagy munkálatokhoz, me-

lyeket a megváltozott viszonyok a hitközségi adminisztratív és anyakönyvi ügyeik tekintetében előírtak. Az aradi izr. hitközség főrabbija Rosenberg Sándor dr a törvény által előírt módosítások tanulmányozása közben egy nagy és fontos kérdés megoldása elé jutott.

A kérdés ez volt: Milyen álláspontot foglaljon el a zsidó lelkész az esetben, ha egy zsidó és egy keresztény felekezeti léptek házasságra és ezek a zsinagógában óhajtanának egyházi esketésben részesülni.

Az aradi rabbi hosszas töprengés és tanulmányozás után arra a meggyőződésre jutott, hogy az ilyen vegyes házasság a zsidó szertartás szerint vallásilag ugyan meg nem szentesíthető. Azonban „ha a zsidó fél a keresztény fél beleegyezésével azt óhajtaná, hogy a zsidó pap is ráadja ünnepelesen és nyilvánosan a zsinagógában az áldást, úgy ez a zsidó vallás türelmes és humanus szellemében nemcsak meg van engedve, de kötelesség is.“

Ez a felfogás általános tetszést keltett az aradi izr. hitközség kebelében és a hitközség képviselő testület közgyűlési határozatból kifolyólag 1895. év december hó 15-én a hitközség tagjai között nyomatott „Tájékoztatót“ osztottak ki, melynek III. fejezete így hangzik:

(III. Vegyes házasságok.)

a) (okt. 24. 153. sz.) Az államhatóság előtt megkötött vegyes házasság egyházi szertartás által vallásilag meg nem szentesíthető; azért, mert az egyik vagy a másik fél a ceremónia szentséget el nem ismeri. Azonban, ha a zsidó fél a keresztény fél beleegyezésével azt óhajtaná, hogy a zsidó pap is ráadja ünnepelesen és nyilvánosan a zsinagógában az áldást, úgy az, miután sem a thora, sem pedig a talmud értelmében a keresztény és zsidó közötti házasság vallási szempontból tiltott viszonyt nem képez, a mi vallásunk humanus és türelmes szellemében nemcsak meg van engedve, de kötelesség is.

(Harcz a meggyőződésért)

Az új eszme valóságos forradalmat idézett elő az ország zsidó hitközségeiben. A rabbik mind, köztük Kohn dr. budapesti, Löw dr. szegedi, és Kecskeméthy dr. (az aradi rabbi veje) nagyváradi rabbi erélyesen támadták Rosenberg Sándor drt és új tanát. Sőt az ország fővárosában országos rabbigyűlésre jött össze 53 rabbi, és ott elveleltek az aradi rabbi reformeszméjét és kimondották, hogy ez új tan nem ellenkezik a vallás szent teteleivel. De ez nem tantorította el az aradi rabbit, szent meggyőződésétől, sőt valóságos ünneplyszámba ment az a nap, amikor az aradi zsinagógában az első vegyes párra adta Rosenberg dr. főrabbi az egyházi áldást. A főrabbi a szöszekről és rőpiratokban védte álláspontját.

Már már napirendre tértek az aradi rabbi új tana fölött. Az ellenkezők táborában felhagytak a támadásokkal és Rosenberg Sandor dr. igazsága tudatában vígan osztotta a nála jelentkező vegyes pároknak az egyházi áldást. Nehány héttel ezelőtt ismét kérelmezte egy vegyes pár az egyházi áldást és pedig zempléni Moskovitz Gézának izr. vallásu leánya és Garai Károly, ki évekkal ezelőtt a zsidó vallásról a katolikus vallásra tért. Ezt a jelentkezést a rabi nagyon érdekes esetnek tarthatta és szükségét érezte annak, hogy a nyilvánosság erről az esetről tudomást szeressen és hogy az érdekes hirt a rabbi,

felfogásához hiven, pertraktálják ország-szerte.

Ez a nagydob volt oka annak, ami ezután történt, hogy t. i. a liberális eszmékért harcoló rabbi kezéből kipottyant a zászló, hogy az aradi hitközség ezen indokolatlan zászlóelhagyás folytán mélyen kompromittálva lett nemcsak a község tagjai, hanem az egész ország színe előtt, és ez okozta végül, hogy két nagytekintélyű, előkelő családdal a bolondot járatta az aradi hitközség főlelkésze.

Ugyanis az ujsághirt egy fővárosi felekezeti lap szerkesztője kommentálni kezdte és ezen kommentálás annyira megijesztette az eszme bátor harcosát, hogy sürgönyileg értesítette az érdekelt családöt arról, miszerint jobban meggondolva az ügyet, most már a frigyét egyházilag nem áldja meg és hogy soha többé vegyes párokat megáldani nem fog.

Rosenberg Sándor dr. védekezése.

Parturiunt, montes, nascitur ridiculus mus! Mosolyogva mondhadják majd ezt mindazok, a kik az aradi rabbi elvi küzdelmének ilyen kimeneteléről olvasnak.

A rabbi egy helyi lap tudósítója által megintervevoitatta magát és védekezik. Hogy milyen ez a védekezés, az kitűnik a következőkből:

A rabbi így okoskodik.

— Ahány zsidó Aradon egy más felekezetbelivel házasságra lépett, egynek kivételével nem kérte tőle az egyházi áldást, hanem egyszerűen kitért a hitéből. Ez annyira elkeserített, hogy semmi okom sincs tovább is elvemért a hátamat tartani és továbbra is megmaradni elhatározasom mellett.

Egy mástk okoskodása pedig az, hogy esetleg meggyanusíthatják ellenségei azzal, hogy pénzért hirdeti az elvet és mert a Moskovitzék gazdagok, azt fogják feltételezni róla, hogy busás esketési díj táplálja benne az egyházi áldás megadására vonatkozó tettet. Hozza teszi azonban, hogy ha Moskovitzék szegények volnának, akkor megáldaná őket — de így . . . nem.

Valóban érdekes kis eset ez is a XX-ik század hajnalán; és még mondja valaki, hogy nem a felvilágosodottság és testvériség dicső korában élünk?

Kor és jellemrajzok.

(Dióhéjban.)

Debreczent tartják a legmagyarabb városnak; és mégis akadnak itt olyan ügyvédi ezimtáblák is, a melyen „Advocat“ és „gerichts-tolmesch“ fele feliratok ékeskednek, sőt ráadásul az ilyen jogvédő urat magyar ügyvédnek tekintik.

A magyar hirlapirodalom tán az egész világon a legszerencsésebb. Itt nálunk sokan vannak, a kik azért követnek el jogtalanságot, embertelenséget, lopást, csalást, zsarolást, sőt öngyilkosságot is: hogy a hirlapokban kinyomatva jelenjék meg a nevök és személyleírások.

A poroszok irtó politikát üznek a lengyel nemzet ellen. A lengyelek csupán annyit kérnek a porosz kormánytól, hogy ne legyen irántuk kegyetlenebb, mint az oszttrak . . . Szomorú elfajulása a civilizációnak! Tehát nemesk az angolokra, hanem a

németekre is elmondhatjuk hogy minél civilizáltabbak, annál vérszomjasabbak és vadabbak. Itt nálunk Magyarországon az osztályokat tartják a legezivilizáltabbnak.

A legutóbbi időben sok névtelen levél érkezik hozzánk, nem valami névtelen hőstől, hanem inkább magukat megnevezni nem akaró „álhősök“ (korunk hősei) írhatják ezeket. Nekünk mégis hasznos ez inkább, sem mint káros; mert a szerkesztőségi kalyha gyújtójáról így legalább a mi aláírozás ellenségeink gondoskodnak. Szegény gyávák!

„Publiczista.“

A „magyar“ apáca-zárdák.

(Leleplezések a leánynevelés köréből.)

Komjáthy Béla orsz. képviselő a kulturális bizottságban való tárgyalása alkalmával leleplezéseket tett a magyar leánynevelő apáca-zárdákról, valamint az újonnan felállított román leányiskolákról. A következőket mondta:

A középfokú leánynevelésben aránytalanul nagy része van a felekezeti és pedig első sorban a katolikus apáca-zárdáknak. A leánynevelés e zárdai jellegű hazafias és nemzeti szempontból aggodalmasnak tartja. Első sorban azért, mert az apácák igen tekintélyes része külföldi és úgy a hogy meg is tanulják a magyar nyelvet, még sem lehetnek már eredetükkel fogva és előző neveltetésükkel fogva teljesen megbízhatók a leendő magyar honleányok neveltetésénél.

Polgári iskolai tanító-képző-intézet csak egy van állami, ellenben felekezeti öt van, melyek mind apáca-zárdákkal kapcsolatosak. Ezek a zárdák az elemi tanítóképzés céljaira nincsenek kellően felszerelve; tanítók is többnyire polgári képesítésű apácák, egyetemi kvalifikációjuk pedig nincs. Néhányban vannak férfi tanítók is alkalmazva, de szintén nem egyetemi kvalifikációval. Elemi iskolai tanítóképzőnek csak hat állami van, míg felekezeti tizenhat tartanak fenn.

Egy van a reformátusoknak, egy a görögkeletieknek és tizenöt a római katolikusoknak, amelyek mind apáca-zárdákkal kapcsolatosak. — Ezekben az intézetekben többnyire megvan ugyan a polgári képesítés az apácáknak, azonban ezen kvalifikációjuk többnyire valamely felekezeti polgári képzésben szerzik meg.

Továbbá fentartanak az apácák nálunk öt felső leányiskolát, tíz polgári leányiskolát és négy felsőbb leányiskolát. Annak bizonyosságául, hogy kik tanítják a magyar lányokat, szemelvényül egyik apácázárdaiban működők neveit említi fel:

Ezek:

Pfaffen-zähler Emiliana
Zöchling Leonárda
Fidlovics Romána

Niesner Calafantia
Schorban Stefánia
Turobin Bernarda
Frank Michaela
Wolf Lihoria
Zeutzer Gertrud
Anselbauer Hilária
Maurel Evaldina.

Kérdés, vajjon magyar állampolgárok-e ezek? Rámutatott a nőnevelés kapcsán azon erőfeszítésekre is, melyeket a románok a polgári és felsőbb leányiskolák felállításánál kifejtettek. Az utolsó évtizedben Nagy-Szebenben, Aradon, Balázsfalván, Karánsebesen, Brassóban és Belényesen egymásután emelkedtek az internátusokkal egybekapcsolt román leányiskolák. Szükségesnek tartaná, ha több leányiskolát állítana az állam és ha igyekezne azokat úgy elhelyezni, hogy a még felállítandó vagy tervbe vett román leányiskolák ne találjanak mint hiánypótló intézetek kellő talajra.

Ezek után gróf Teleki Sándor szóval tette a budapesti „Sacré coeur“ intézet nevelési rendszerét, ahonnan — mint mondja — a kikérült leányok egy sajtószerű nyelvezeteket beszélnek, amelyben minden idegen van, csak magyar nincs.

Nagyon félt, hogy ez a rendszer talán még sem felel meg a magyar nemzeti érdekeknek?

CSARNOK.

Vaterloo.

Ereckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Mórincz Pál.

4.

Mig az én napjaimat keserítette a túrelmetlenség, addig igazi komédia játék folyt körültem. Mintha csak vásári komédiások játszottak volna. A polgármesterek, az irnokok, a tanácsnokok és falusi esküdtek, a gabona és fakereskedők, az erdeszek, a mezőcsészők játszották ezt a komédiát; szóval az olyanfajta emberek, akik tiz even át a császár legjobb barátainak mutatkoztak, a kik a császári felség ellen véletlenül ejtett egyetlen zokszót is szigorúan torolták meg, ma pedig a városban, a piacon, sőt mindenhol a merre megfordultak, leginkább ordítottak a zsarnok, a bióról, a korzikai vérszopófarkas ellen. Azt lehetett volna gondolni, hogy Napoleon halálos ellenségek volt, holott éppen ő emelte mindmagokat, mind családjukat a legjobb módra.

Azóta is sokszor gondolkodtam a fölött, hogyha belső emberek a kormány változásokkor leginkább így viselkednek. Már pedig nekem kislány a szegénytől a szemem, mintsem hogy oly emberek ellen szájalkak, akik már nem védhetik magukat, akiknek korábban ezerszer hízkeltem. Inkább maradjak szegény, aki kényeremet verejtékes munkával keresem, mintsem hogy ily módon emelkedjek feljebb, gazdag vagyont is gyűjtve. De hát már leginkább ilyene az emberek!

Azt azonban be kell ösmerni, hogy a mi öreg polgármesterünk és vagy még három négy tanácsnok nem elégedett ezen ócsárló tömegekbe. Goulden ur meg is jegyezte, hogy ezek legalább tartanak valamit

a becsületre, hanem azok a szájhősök becsütelnek.

Jól emlékezem rá, az egyik nap a hacmatti polgármester ur fordult be a műhelyünkbe. Az óráját javíttatta nálunk. Ez a nemes ur is hasonlólag ócsárolta a császárt; ámde Goulden apó hirtelen közbeavatott mondván:

— Fogja Mihály ur! itt az órája csináltsa meg mással, én ilyen embernek nem dolgozom. Hogyan . . . hogyan! Hát nem ön hirdette még az elmúlt évben is a város minden sarkán: „Az a nagy ember!“ Hisz még azzal sem elégedett meg, hogy röviden Bonaparte császárnak nevezheti, allandóan: „legfenyesebb császár és királynak“ becsülete és mint a svajci szövetség kegyelmes fővédnökét említette. És ma ugyan csak Ön az, a ki korzikai farkasnak, vérebnek ócsárolja őt mindenhol, a merre csak megfordul és XVIII dik Lajos pedig ma már hőn szeretett Lajosunk ugyancsak Ön előtt! . . . Távozzék! . . . Szegyelje magát! Vagy talán azt hiszi, hogy tyukeszűek az emberek és mindjárt felejtik a multat.

— A polgármester nem hagyta szó nélkül:

— No de ilyet! Kegyelmed sem tagadhatná el, hogy a régi fajta Jakobinus!

— Már akár mi vagyok, nem tartozik senkire. Goulden apó sem szokta bordában hagyni a vásznat; de két kulacsos nem vagyok . . . Majd sápadtan és inderülten még azt is hozzátette: Távozzék Michel ur! Távozzék! . . . a gazember gazember marad bármiféle kormány alatt is.

E jelenet annyira felizgatta öreg gazdám, hogy még a dolog sem izlett neki, hanem fel-fel ugrott, keserű szavakra fakadt:

Jósi! hidd el, ha még a Bourbonokat szívelhetném is, de az ily gazfickók miatt undorodtam tőlök. Az ilyfajta gazfickók teszik tönkre az országot. Ezek mindent helyben hagynak. Ezeknek minden szép. Ezeknek minden pompás. Ezek soha meg nem látanak semmiféle nyomorúságot. Ezek, ha a király véletlenül eltrúszenti magát, mindjárt a gyönyörűségtől újonganak. Szóval ezek a magok husosfazékjával gondolnak. Az ily fajta fickók alacsony bizelgesei, csuszó-mászó ömlengései kábítják aztán el a királyok és császárokat is, hogy végül már nem is földi lényeknek, hanem isteneknek tartják magukat. Midőn pedig fellázad az elnyomott nép ellenök, ugyanezek az elődi gazfickók hagyják legelőször cserben az istenített gyarló királyait és az új hatalommal szemben előlről kezdik a komédiát. Így aztán ök mindig a polczon maradnak, a jóéletől hajasodnak, de a becsületes ember mindig nyomorog.

Ez az eset május elsején történt. — Ugyanezen időtájt hirdették ki a városban is, hogy a felső király a császárság híres tábornagyaitól környezve, ünnepi pompával vonult be Párisba. A lakosság nagyobb része elébe tódult. És hogy csak megláthassák, aggastyánokat, nőket, gyereket majdnem agyontapostak. Erkélyeken, ablakokban, emelvényeken, mindenütt szorongott a nép. És a felség előbb a Notre-Dame templomba ment. Hálásan fohászkodott, csak azután tért meg a királyi palotába.

Továbbá azt is kihirdették, hogy a szenátust micsoda nagy tisztesség érte. A szenátorok gyönyörű beszéddel üdvözölték a királyt, buzdították, hogy a rendezetlen állapotok ne rémítsék meg, mert a szenátorok testtel-lelékkel híven állanak mellette és segítik a küzdelmeiben. Mindenkit elragadt a beszéd.

Nyilttér.

Tisztelettel értesitem t. clienseimet, hogy Bécsből haza érkeztem és a szokott rendelő órákban rendelkezésükre állok. Technikusom pár nap múlva érkezik az újonnan berendezett technikai osztályllyal.

Dr. Szász Adolf
fogorvos,

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Czimbalom részletre is!

Iskola hegedűk, öreg hegedűk és mindenféle hang-zerek bémulatos árban beszerezhetők valamint azok alkatrészei hurok stb. Hangolást elfogadok használt hangszert veszek vagy beeserédek. Tisztelettel Toth János I. alföldi hangszerkészítési ipar telep főtér 41. a kapu alatt. Műhely Simonfi-utca 59. meg is tekinthető.

Köhögésnél legjobban dr. Burger Borsy-féle **Pemecetű cukorka**. Kapható Borsy cukrázdájában, Jóna és Jóna urak üzletében. 1 doboz 20 fl.

Szőlő oltvány eladó Dobi Sandornál H.-Nadudvaron.

Tanuló felvétetik. Czím a kiadói vatalban.

Wertheim pénzszekrény 3-as sz. igen jutányosan eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Lécek 4-500 db. kerítésnek, szőlőkarónak stb. felárban eladó. Hatvan-u. 9 sz.

Fűszerüzlet, igen jó forgalmu, más vállalkozás miatt eladó. Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Iskolázott kanári madarak gyönyörű tiszta csengő hangon éneklők olcsón beszerezhető Peterfia-u. 26.

Tanulók felvétetnek műlakatos műhelybe Real-u. 3 sz.

A piacon (épen a központon) egy 3 szobás emeleti udvari lakás üvegezett folyosóval és hozzátartozókkal azonnal kiadó. Czím a kiadóhivatalban.

Asztali almát vegyes fajtákat küld utárvétél 25 kilótól feljebb franco Littai állomás a ládat beleértve, kilogrammjá 12 kr. August Zarnik kereskedő Watsch, Littai mellett, Krain.

Kiadó majorsági föld.

A Hatvan-utcai kert mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Farsang alkalmából

ajánlom jó hírnevű

varróműhelyemet

a n. é. közönség becses figyelmébe.

Báli ruhákat, jelmezeket és egyéb **női öltözékeket** izlésesen, gyorsan és olcsón készítek.

Katz Ida

Kossuth-utca 43 sz.

16972—1901.

Hirdetmény.

A városi hivatalok és gazdaság részére az 1902. évre szükséges 1600 mm. zab a városi lovak részére, továbbá külön a szükséges anyagszerek, mint gyertya, petroleum, tinta, só stb. szállítására árlejtés tartatni határozatván, felhivatnak külön az 1600 mm. zab és külön az anyagszerek szállítására vállalkozók, hogy idevonatkozó zárt ajánlataikat Debreczen sz. kir. város polgármesteri titkári hivatalához **1902. jan. 30-ig d. u. 5 óráig** annyi- val inkább adják be, mivel későbbi ajánlatok figyelembe vételni nem fognak. A szükségelt termények és anyagok kimutatása és a minták a polgármesteri titkári hivatal illetve város-gazdai hivatalnál megtekinthetők. A zárt ajánlatok felbontása 1902. jan. 31. d. u. 4 órakor a városháza nagytermében fog a kiküldött bizottság által eszközöltetni.

Debreczen, 1902. jan. 7.

A városi tanács.

Valódi moskvai „Karaván Teák”,
Valódi moskvai „Popoff”
Valódi Jamaikai Rum
Valódi francia pezsgők
Valódi francia likőrök
Valódi hollandi likőrök
Valódi francia cognac
Kitünő magyar cognac
Kitünő magyar tokaji asszak
Kitünő magyar pecsenye borok
Kitünő magyar asztali borok
Kitünő magyar tea sütemények
Kitünő magyar czukorka speciálitások.

Kontsek Géza

újonnan berendezett üzletében

Kossuth-utca 7.

Uj nagy fűszer árjegyzék kívánatra ingyen.

Leszállított árak!**Szabó Lajos fiai**

czégnél.

4 1/2 mtr 120 cm. széles fekete szövet	frt 1.75
4 1/2 mtr 120 cm. széles színes szövet	frt 2.15
4 1/2 mtr 120 cm. széles divat szövet	frt 2.25
4 1/2 mtr 120 cm. széles finom szövet	frt 2.45
7 mtr jómínőségű velez hazai	2.20
1 db 6 szem. kávé abrosz	1.30
1 „ 6 „ fehér vászon terit.	2.75

Az idény legujabb divat szövetje

120 cm. Homespun és Cybeline

ezelőtt frt 2.25 és frt 2.80
most csak

1 frt és 1 frt 30 krajczár.

Tölgy és fenyő erdőket

melyek jó közlekedési utvonal mellett fekszenek, **6 millió koronáig** az érték harmad-részenek azonnali fizetése mellett vesz

F. MARLIACH WIEN

II. Franzensbrückenstrasse 6.

Üzleti könyvek,

csinos kiállításban, erős kötésben, igen jutányosan kaphatók

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdájában.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.